

Sygn. akt II CSK 235/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 stycznia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Henryk Pietrkowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Zbigniew Kwaśniewski

SSN Hubert Wrzeszcz

w sprawie z powództwa M. M., P. Z.
przeciwko Skarbowi Państwa - Staroście P. i in.,
o ustalenie, wydanie nieruchomości i odszkodowanie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 19 stycznia 2017 r.,
skargi kasacyjnej powodów
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 8 października 2015 r., sygn. akt I ACa .../15,

**uchyła zaskarżony wyrok, znosi postępowanie przed Sądem
Apelacyjnym w [...] i przekazuje sprawę temu Sądowi do
ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w P. wyrokiem z dnia 30 maja 2011 r. oddalił powództwo M. M. i P. Z. przeciwko [...] o ustalenie, wydanie nieruchomości i odszkodowanie. Wniesioną od tego wyroku apelację powodów Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 20 stycznia 2012 r. oddalił, w wydaniu którego brał udział sędzia Sądu Apelacyjnego w [...] T. S.

Sąd Najwyższy, uwzględniając wniesioną od tego wyroku skargę kasacyjną powodów, wyrokiem z dnia 18 kwietnia 2013 r. uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania. Sąd Apelacyjny w [...] ponownie rozpoznając sprawę wyrokiem z dnia 3 października 2013 r. uchylił wyrok Sądu Okręgowego w P. z dnia 30 maja 2011 r. i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania temu Sądowi. Sąd ten po ponownym rozpoznaniu sprawy wyrokiem z dnia 12 grudnia 2014 r. oddalił powództwo.

Sąd Apelacyjny w [...] po raz drugi rozpoznając tę sprawę na skutek ponownie wniesionej przez powodów apelacji, wyrokiem z dnia 8 października 2015 r. oddalił ją. W wydaniu tego orzeczenia wziął udział sędzia Sądu Apelacyjnego T. S. Wyrok ten - z wyłączeniem rozstrzygnięcia o nieobciążaniu powodów kosztami zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym - zaskarżyli powodowie, podnosząc we wniesionej skardze kasacyjnej - obok zarzutów naruszenia prawa materialnego - zarzut naruszenia prawa procesowego, w tym nieważność postępowania, wynikającą z naruszenia art. 379 pkt 4 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i art. 386 § 5 k.p.c. w zw. z art. 48 § 1 pkt 5 k.p.c. W ocenie skarżących do nieważności postępowania przed Sądem Apelacyjnym doszło, ponieważ sędzia T. S. brał udział zarówno w wydaniu zaskarżonego orzeczenia, jak i uchylonego przez Sąd Najwyższy wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 20 stycznia 2012 r. Skarżący wniesli o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Nieważność postępowania zgodnie z art. 398¹³ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę z urzędu w granicach zaskarżenia. Oceniając nieważność postępowania Sąd Najwyższy nie jest związany powołanymi w skardze kasacyjnej zarzutami naruszenia konkretnych przepisów. Postępowanie przed Sądem

Apelacyjnym dotknięte było nieważnością z tego powodu, że w wydaniu, zaskarżonego skargą kasacyjną, wyroku z dnia 8 października 2015 r. wziął udział sędzia T. S. Zgodnie z art. 398¹⁵ § 2 k.p.c. - nie powołanym w skardze kasacyjnej - w razie przekazania sprawy przez Sąd Najwyższy do ponownego rozpoznania sąd, któremu sprawa została przekazana, rozpoznaje ją w innym składzie. Skład sądu, który wydał uchylone przez Sąd Najwyższy orzeczenie, zostaje więc wyłączony od ponownego rozpoznania sprawy. Celem tego przepisu jest usunięcie przyczyn mogących powodować wątpliwości co do bezstronności sędziego, który uczestniczył we wcześniejszej fazie postępowania oraz zapewnienie poszanowania niezawisłości sędziowskiej w rozpoznaniu sprawy przez niedopuszczenie do sytuacji, w których sędzia przy orzekaniu byłby związany wskazaniem Sądu Najwyższego w konkretnej sprawie, wbrew przekonaniu, któremu dał już wyraz w uchylonym orzeczeniu. Z tych względów należy przyjąć, że zgodnie z art. 398¹⁵ § 2 k.p.c. sędzia uczestniczący w wydaniu wyroku sądu drugiej instancji, który Sąd Najwyższy uchylił, przekazując sprawę do ponownego rozpoznania, nie może brać udziału w wydaniu nie tylko pierwszego po tym uchyleniu wyroku, lecz także kolejnego w tej sprawie (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2014 r., II PK 127/13, nie publ.).

Skarżący uzasadniając zarzut nieważności postępowania przed Sądem Apelacyjnym wskazali na naruszenie art. 379 pkt 4 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i art. 386 § 5 k.p.c. w zw. z art. 48 § 1 pkt 5 k.p.c. Twierdzenie skarżących, że nieważność postępowania miała wynikać z naruszenia przez Sąd Apelacyjny art. 386 § 5 k.p.c. nie jest usprawiedliwione. Wyrażony w tym przepisie obowiązek rozpoznania sprawy w innym składzie nie dotyczy sądu drugiej instancji, orzekającego ponownie, po uprzednim uchyleniu wyroku sądu pierwszej instancji i przekazaniu temu sądowi sprawy do ponownego rozpoznania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2005 r., I PK 166/04, OSNAPiUS 2005 nr 15, poz. 228). Skład Sądu Apelacyjnego był zatem sprzeczny z art. 398¹⁵ § 2 k.p.c. nie zaś z art. 386 § 5 k.p.c.

Uchylenie wyroku w zakresie orzeczenia co do istoty sprawy i przekazanie jej do ponownego rozpoznania (art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.) powoduje konieczność uchylenia również rozstrzygnięcia o kosztach procesu, choćby nie zostało

objęte zakresem zaskarżenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 2010 r., I PK 88/10, OSNP 2012, nr 3 - 4, poz. 37). Z powyższych względów należało orzec jak w sentencji (398¹⁵ § 1 zd. 1 i § 2 k.p.c. w zw. z art. 379 pkt 4 k.p.c. oraz art. 108 § 2 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.).

jw

kc